

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини»

Кафедра біомедицини
Кафедра фундаментальної медицини

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник директора
з науково-педагогічної роботи
Ольга ХАРЧЕНКО
«23» 06 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВСТУП ДО УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ СТУДІЙ ТА ІСТОРІЯ МЕДИЦИНИ

для студентів

галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

спеціальність 224 «Технології медичної діагностики та лікування»

освітній рівень «Бакалавр»

освітня програма «Лабораторна діагностика»

вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	2
Мова викладання, навчання та оцінювання	<u>українська</u>
Форма заключного контролю	<u>залік</u>

Викладачі: Фалалєєва Т.М., Харченко О.І.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2022

Розробники: Фалалєєва Т.М. доктор біол. наук, проф., професор кафедри біомедицини
Харченко О.І. кандидат біол. наук, доцент кафедри фундаментальної медицини

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри фундаментальної медицини

(підпис) (Вікторія ХОПЕРІЯ)

Протокол № 11 від «02» 06 2022 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри біомедицини

(підпис) (Тетяна ФАЛАЛЄЄВА)

Протокол № 9 від «31» травня 2022 р.

**Схвалено науково-методичною комісією
ННЦ «Інститут біології та медицини»
Київського національного університету імені Тараса Шевченка**

Протокол від «23» 06 2022 року № 5

Голова науково-методичної комісії (Наталія СКРИПНИК)

«23» 06 2022 року

1. Мета дисципліни – формування системних знань студентів щодо історії університетської освіти, основних етапів діяльності Київського університету, ознайомлення студентів із принципами організації процесу навчання шляхом роз'яснення механізмів, що лежать в основі навчання та опанування прикладних методик, що полегшують засвоєння інформації; ознайомлення з минулим інституту та його науково-навчальною роботою, сприяння адаптації першокурсників до навчання в університеті; а також інтерпретація розвитку медицини в історичній ретроспективі, трактування основних історико-медичних подій, вивчення основних етапів розвитку медицини у зв'язку з розвитком і зміною суспільно-економічних умов, формування наук у галузі медицини. Вивчення історії харчової поведінки людей впродовж існування людства. Формування у студентів знання та навичок з організації системи раціонального харчування людини шляхом застосування сучасних наукових принципів нутриціології.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Успішне опанування навчальних дисциплін «Іноземна мова», «Основи екології», «Аналітична хімія», «Медична хімія», «Анатомія людини».

2. Вміння самостійно застосовувати знання з іноземної мови, основ екології, анатомії людини та ін. дисциплін для рішення конкретних науково-практичних задач; працювати з науковою та науково-методичною літературою.

3. Володіння елементарними навичками системного аналізу.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Вступ до університетських студій та історія медицини» є базовим предметом, що викладається в 1 семестрі 1-го курсу і спрямована на формування у студентів чіткого розуміння принципів засвоєння інформації, історичних передумов і регламенту навчального процесу в університеті. Курс складається з двох розділів, кожен з яких присвячений роз'ясненню окремих аспектів процесу навчання. В першому розділі викладаються сучасні знання про систему освітніх інструментів, за допомогою яких студенти зможуть зрозуміти цілісність та послідовність вивчення наук, здобуття майбутніх компетенцій в умовах інтернаціоналізації та глобалізації, в процесі їх професійної підготовки і особистісного становлення студентів в університеті. Другий розділ присвячений вивченню медицини, яка як і будь-яка інша галузь людської діяльності та знання, обов'язково потребує ґрунтовного ознайомлення з її історією. Також розбирає історію харчової поведінки людства та сучасні основи здорового харчування. Неможливо досконало оволодіти наукою без знання її історії. Методологічно правильна історична оцінка явища, факту, теорії і є справжня їх суть. Ось чому історія медицини – одна з теоретичних дисциплін у галузі медицини взагалі. Вона дає поняття про походження всього сучасного комплексу знань у цій галузі, про їх суть у процесі розвитку.

4. Завдання (навчальні цілі):

сформувані вміння студента самостійно і ефективно навчатися в національному дослідницькому університеті з урахуванням сучасних освітніх тенденцій, вимог Європейського простору вищої освіти.

В процесі вивчення дисципліни студенти мають:

- з'ясувати суть і соціальне значення вищої освіти, специфіку

університетського навчання, дізнатись про сучасні тенденції в освіті, законодавчо-нормативні вимоги до здобувачів вищої освіти;

- дізнатись про історичні традиції і сучасне життя університету, познайомитись із структурою університету та навчитись вільно орієнтуватись в його організаційних умовах;
- ознайомитись із правами і обов'язками студентів в університеті та навчитись діяти у відповідності з ними;
- дізнатись про обрану спеціальність та основні вимоги до підготовки фахівців на освітньому ступені бакалавр і магістр, з'ясувати цілі і зміст фахової підготовки, специфічні умови навчання на факультеті;
- ознайомитись з організаційними формами і методами навчання в університеті, навчитись користуватись бібліотекою та її фондами, працювати з теоретичним матеріалом, ефективно готуватись до навчальних занять, працювати на лекційних, семінарських (практичних, лабораторних) заняттях, готуватись до контролю знань;
- навчитись ефективної самоорганізації в процесі навчання на основі з'ясування індивідуального стилю навчальної діяльності, вдосконалення пізнавальних здібностей, набуттю навичок саморегуляції;
- професійно мислити на підставі аналізу та синтезу медико-гігієнічних знань в проекції історичного та системо-ціннісного контексту їх осмислення;
- застосовувати набуті знання в царині історії медицини в практичних ситуаціях, визначених особливостями галузі знань – Охорона здоров'я;
- встановити психологічний контакт з пацієнтом з урахуванням наявного культурально-ментального розмаїття, що відповідає сучасному постіндустріальному мультикультурному суспільству;
- адекватно оцінювати вплив соціально-економічних та системо-ціннісних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї та українського соціуму в цілому;
- знати як змінювалась харчова поведінка людства впродовж існування людства.
- знати основи фізіології та біохімії харчування, раціонального харчування різного віку, професійних та нозологічних груп;
- знати характеристики харчових продуктів за хімічним складом та біологічною цінністю;
- знати основи харчування при різних розладах харчової поведінки.

Згідно вимог Стандарту вищої освіти України (перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, галузь знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальність 224 «Технології медичної діагностики та лікування») дисципліна забезпечує набуття студентами наступних *компетентностей*:

інтегральної:

- Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми під час професійної діяльності в сфері лабораторної медицини або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог, з метою комплексної оцінки морфологічного та функціонального стану органів і систем пацієнтів; встановлення лабораторного діагнозу, проведення санітарно-гігієнічної експертизи.

загальних:

- ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 02. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
Знати				
1.1	Основні історичні передумови формування університетської освіти у світі	Лекція, самостійна робота	Тестова контрольна робота із закритими відповідями, 60% правильних відповідей	20
1.2	Особливості впливу світових університетських традицій на формування української освітньої системи	Лекція, самостійна робота		
1.3	Історію формування української системи університетських студій	Лекція, самостійна робота		
1.4	Етапи створення та розвитку Київського університету, провідні напрями діяльності факультету	Лекція, самостійна робота	Тестова контрольна робота із закритими відповідями	5
1.5.	Про людину, її органи та системи в проекції історичного та системо-ціннісного контексту їх осмислення та особливості системи охорони здоров'я	Лекція, самостійна робота	Тестова контрольна робота із закритими відповідями	10
1.6.	Про деонтологічні норми роботи лікаря з урахуванням гуманістичної складової, історичної спадщини та особливостей розвитку сучасного суспільства	Лекція, самостійна робота	Тестова контрольна робота із закритими відповідями	10
1.7.	Про вплив соціально-економічних та системо-ціннісних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї та українського соціуму в цілому	Лекція, самостійна робота	Тестова контрольна робота із закритими відповідями	10
Вміти				
2.1	Розуміти суть історичних процесів, які впливали на Київський університет впродовж його існування	Лекція, самостійна робота	Тестова контрольна робота із закритими відповідями	5
2.2	Об'єктивно оцінювати причини та передумови формування системи університетських студій в світі	Лекція, самостійна робота	Тестова контрольна робота із закритими відповідями	10
2.3	Логічно пояснювати важливість впливу закордонних освітніх традицій на українську систему університетської освіти	Лекція, самостійна робота	Тестова контрольна робота із закритими відповідями	10
2.4	Визначати, деонтологічні норми роботи лікаря з урахуванням гуманістичної складової, історичної спадщини та особливостей розвитку сучасного мультикультурного суспільства	Лекція, самостійна робота	Тестова контрольна робота із закритими відповідями	10

	Комунікація			
3.1	Демонструвати спілкування в діалоговому режимі з колегами та цільовою аудиторією, ведення професійної наукової дискусії	Самостійна робота	Оцінювання усних відповідей/доповнень	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)											
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1
ПРН. 3. Застосовувати сучасні комп'ютерні та інформаційні технології	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота 1: РН 1.1-1.4, 2.1.-2.3, 3.1 — 20 балів/10 балів.
2. Підсумкова контрольна робота розділу 1: РН 1.1-1.4, 2.1, 3.1 — 30 балів/15 балів.
3. Контрольна робота 2: РН 1.5-1.7, 2.2-2.4 – 20 балів/10 балів.
4. Підсумкова контрольна робота розділу 2: РН 1.5-1.7, 2.2-2.4, 3.1 – 30 балів/15 балів.

- підсумкове оцінювання: у формі заліку

Підсумкова оцінка з освітнього компонента, підсумковою формою контролю за яким встановлено залік, визначається як сума оцінок (балів) за всіма успішно оціненими результатами навчання. Оцінки нижче мінімального порогового рівня до підсумкової оцінки не додаються.

Обов'язковим для отримання позитивної підсумкової оцінки (60 балів і вище та «зараховано») є відпрацювання всіх форм семестрового оцінювання за умови успішного виконання завдань двох підсумкових контрольних робіт розділів 1 та 2 (по кожній не менше 50% правильних відповідей).

Перескладання семестрового контролю з метою покращення позитивної оцінки не допускається.

7.2. Організація оцінювання:

Поточні контрольні роботи проводяться упродовж лекційного курсу. Модульні контрольні роботи 1 і 2 проводяться після завершення лекцій з відповідних розділів робочої програми курсу. У разі відсутності студента при написанні модульної роботи з поважних причин, які підтверджені документально, він має право на його складання в кінці семестру. При неявці студента у зазначений термін без поважних причин кількість балів даного модуля рівна нулю.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекційних занять

№ п/п	Назва тем	Кількість годин		
		лекції		самостійна робота
Розділ 1 . Короткий екскурс історії університетської освіти. Історія Київського університету				
1	Лекція 1. Медицина Стародавнього світу	3		
2	Самостійна робота. Найважливіші відкриття, що стали визначальними для становлення сучасної медицини			3
3	Лекція 2. Медицина Середньовіччя	3		
4	Самостійна робота. «Гігієнічні поради» Маймоніда. Медицина Київської Русі.			3
5	Лекція 3. Медицина Раннього Нового часу	3		
6	Самостійна робота. Госпітальні школи та підготовка лікарів. Медицина народів Американського континенту до і після конкісти.			3
7	Лекція 4. Медицина Пізнього Нового часу	2		
8	Самостійна робота. Особливості становлення та розвитку медико-соціальних та гігієнічних наук.			3
9	Лекція 5. Медицина і охорона здоров'я Новітнього часу	2		
10	Самостійна робота. Основні музеї медицини та аптечної справи України.			3
15	Модульна робота №1	1		

Розділ2. КНУ вступ до основ харчування та здоров'я

16	Лекція 6. Історичні аспекти та актуальні проблеми харчування	2		
17	Самостійна робота. Людина, харчування і навколишнє середовище. Продовольча ситуація в світі.			3
18	Лекція 7. Особливості раціонального харчування та основні макро- і мікронутрієнти	3		
19	Самостійна робота. Продукти харчування (зернові продукти, овочі, фрукти, молочні продукти, м'ясо, риба, яйця та ін.)			3
20	Лекція 8. Традиційні та нетрадиційні види харчування	3		
21	Самостійна робота. Обробка та переробка продуктів харчування (якість продуктів харчування, харчові добавки)			3
22	Лекція 9. Психічні розлади харчової поведінки	3		

23	Самостійна робота. Вікові особливості харчування.			3
24	Лекція 10. Дієтичні традиції в світі	2		
25	Самостійна робота. Захворювання цивілізації (ожиріння, цукровий діабет, атеросклероз)			3
26	<i>Модульна робота №2</i>	1		
	ВСЬОГО	28		30

Загальний обсяг 60 год., в тому числі:

Лекцій – 28 год.

Консультації – 2 год.

Самостійна робота – 30 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні: (Базові)

Розділ 1:

1. Ступак Ф. Я. Історія медицини. – К.: Книга-плюс, 2015. – 174 с.
2. Ступак Ф. Я. Історія медицини. – К.: Книга-плюс, 2016. – 176 с.
4. Stupak F Y. Histori medicine. – К.: Книга-плюс, 2016. – 174 с.
5. Л.І.Остапченко, О.І.Харченко Тестові завдання з дисципліни «Вступ до університетських студій та історія медицини» навчальний методичний посібник для студентів 1 курсу галузі знань 1201 «Медицина», напряму підготовки 120102 «Лабораторна діагностика», за програмою підготовки «Лабораторна діагностика», /Л.І.Остапченко, О.І.Харченко. — Київ: 2015. — 66 с.
6. A.I.Prysiazhniuk, O.I.Kharchenko Tests on discipline "Introduction to University Studies and History of Medicine": a training handbook for 1st year students, specialty 222 "Medicine" and specialty 120102 "Laboratory diagnostics" / A.I.Prysiazhniuk, O.I.Kharchenko. - Kyiv, 2019. – 85 p.

Розділ 2:

1. Фалалєєва Т.М., Пенчук Ю.М., Кобиляк Н.М., Остапченко Л.І. ДІЄТОЛОГІЯ. Підручник. – Київ, 2021. – 386 с.
2. Манжалій Е.Г., Фалалєєва Т. М., Остапченко Л. І. Дієтологія та спосіб життя при захворюваннях шлунково- кишкового тракту: навчальний посібник. – К.:ФОП «Ворона», 2020. – 90 с.
3. Міхеєнко О. І. «Основи раціонального та оздоровчого харчування», Навчальний посібник .-2017.- 189 с.
4. Вілкова Л.І., Молочек Н.В., Фалалєєва Т.М., Мітюряєва-Корнійко І.О. Методичні рекомендації: «Особливості харчування при цукровому діабеті типу 1» , Київ 2021. – 40 с.
5. Долгая Н.С., Бульда В.І., Кланца А.І., Фалалєєва Т.М., Остапченко Л.І. Методичні рекомендації: «Харчування при захворюваннях серцево-судинної системи» (Затверджено на засіданні Вченої ради Навчально-наукового центру «Інститут біології та медицини» Київського національного університету імені Тараса Шевченка, протокол № 12 від 29 червня 2021 року) – 60 с.
6. Falalyeyeva T, Chornenka N, Cherkasova L, Tsyryuk O, Molchek N, Kovalchuk O., Kyriachenko Ye., Ostapchenko L., Kobyliak N. Gut Microbiota Interactions With Obesity, Reference Module in Food Science, Elsevier, 2022, ISBN 9780081005965, <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-819265-8.00030-9>.

Додаткові:

Розділ 1:

1. Верхратський С. А., Заблудовський П. Ю. Історія медицини. – К.: Вища школа, 1991. – 432 с.
2. Визначні імена в світовій медицині / Г. Ю. Аронов, О. А. Грандо, М. Б. Мирський та ін.; О. А. Грандо (ред.). – К.: РВА «Тріумф», 2001. – 320 с.
3. Ганіткевич Я. В. Історія української медицини в датах та іменах. – Л.: Б. в., 2004. – 364 с.
4. Ганіткевич Я. В. Українські лікарі-вчені першої половини ХХ століття та їхні наукові школи: Біографічні нариси та бібліографія. – Л.: Б. в., 2002. – 544 с.
5. Голяченко О. М., Ганіткевич Я. В. Історія медицини. – Тернопіль: Лілея, 2004. – 248 с.
6. Грандо О А. Визначні імена в історії української медицини. – К.: РВА «Тріумф», 1997. – 336 с.
7. Грандо О А. Подорож у минуле медицини. – К.: РВА «Тріумф», 1995. – 176 с.
8. Ибн Сина. Канон врачебной науки: Избр. разделы. – Ташкент: Фан, 1985. – 768 с.

9. История медицины: Очерки / Л. Т. Малая, В. Н. Коваленко, А. Г. Каминский, Г. С. Воронков. – К.: Лыбидь, 2003. – 413 с.
10. Ступак Ф.Я. Вступ до історії медицини. Медицина і первісне суспільство.– К.:НМУ,2002.–64 с.
11. Ступак Ф. Я. Культура і медицина Індії. – К.: НМУ, 2001. – 52 с.

Розділ 2:

1. Тетяна Фалалєєва, Здоровим бути модно // Газета «Київський університет» - 2019, №2.
2. Молочек Н.В., Фалалєєва Т.М., Цирюк О.І. Сучасні погляди на проблеми неправильного харчування та перспективи їх вирішення // Медична газета «Здоровя України». Тематичний номер «Гастроентерологія, гепатологія, колопроктологія. - №2 (52) – 2019. <http://health-ua.com/article/42780-suchasn-poglyadi-naproblemi-nepravilnogo-harchuvannya-taperspektivi-h-virsh>
3. Wiechert M, Holzapfel C. Nutrition Concepts for the Treatment of Obesity in Adults. *Nutrients*. 2021 Dec 30;14(1):169. doi: 10.3390/nu14010169.
4. Lefèvre-Arbogast S, Wagner M, Proust-Lima C, Samieri C. Nutrition and Metabolic Profiles in the Natural History of Dementia: Recent Insights from Systems Biology and Life Course Epidemiology. *Curr Nutr Rep*. 2019 Sep;8(3):256-269. doi: 10.1007/s13668-019-00285-1
5. Tokarchuk A, Abenavoli L, Kobyliak N, Khomenko M, Revun M, Dolgaia N, Molochek N, Tsyryuk O, Garnytska A, Konakh V, Pellicano R, Fagoonee S, Ostapchenko L, Falalyeyeva T. Nutrition program, physical activity and gut microbiota modulation: a randomized controlled trial to promote a healthy lifestyle in students with vitamin D3 deficiency. *Minerva Med*. 2022 Aug;113(4):683-694. doi: 10.23736/S0026-4806.22.07992-7.